

Energiaátmenet: a helyi önkormányzatok, hatóságok hogyan építhetik a helyi kapacitásokat és növelhetik az átmenet társadalmi elfogadottságát?

English summary

How can municipalities and local authorities in Hungary build local capacities and increase the social acceptance of energy transition?

This briefing focuses on enhancing local capacities, including workers' skills, the participation process and investment opportunities to accelerate energy transition, particularly in Hungary's three just transition regions. Local stakeholders are receiving mixed signals from the government regarding energy transition. On the one hand, the government's energy emergency action plan and its regulations urge stakeholders to expand their existing fossil and fossil-fuel-intensive infrastructure, increase related investments and capacities, and create employment opportunities. On the other hand, according to EU spending plans for Hungary under its operational programme, the Just Transition Fund (JTF) and Territorial Just Transition Plans (TJTPs), stakeholders must speed up and build capacities for energy transition. Recent restructuring within the Ministry of Energy seems to have contributed to the vagueness of the Ministry's energy policy concept, which has not been helped by delays to the less-than-transparent review process regarding its national energy and climate strategies. This briefing elaborates on attempts to increase local capacities and showcases progressive examples from Hungary and other countries in central and eastern Europe. In conclusion, it highly recommends that the Ministry of Energy reaffirms its commitment to just energy transition and provides clear legal, administrative, financial and capacity-building platforms for carrying it out. Moreover, it must ensure stakeholder involvement, especially for municipalities and local authorities. All stakeholders need to plan and coordinate proper local pilot projects for energy transition while utilising EU funds in an accountable, transparent manner.

További információ

Botár Alexa
éghajlat és energia
programigazgató, MTVSZ
alexa@mtvsz.hu

Molnár Mátyás, energia
programfelelős, MTVSZ
molnar.matyas@mtvsz.hu

Magyar Természetvédők
Szövetsége

facebook.com/mtvsz
mtvsz.blog.hu
twitter.com/mtvsz
youtube.com/mtvsz

www.mtvsz.hu/szenkivezetes
www.mtvsz.hu/energiafordulat

Learn more: bankwatch.org

1. Bevezetés

Az energiaátmenet – a hazai gazdaság energiahatékony, megújuló alapra átállítása, a fosszilis energia függőség fokozatos csökkentése – Magyarországon is elkezdődött. A jelenleg felülvizsgálat alatt levő Nemzeti Energiastratégia (2030, kitekintéssel 2040-re), és Nemzeti Energia – és Klímaterv (NEKT) illetve a 2050-ig szóló Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia kijelöli az energiaátmenet irányait, és eszközöket, intézkedéseket rendel hozzá. De mit jelent ez az önkormányzatoknak? Az energiaátmenet keretében az önkormányzati és lakossági épületeket energetikailag felújítják, az áram- és hőtermelő rendszereket energiatakarékos és megújuló alapokra helyezhessék, modernizálják a hálózatot ill. más zöldgazdaság-fejlesztő beruházásokat végezhetnek, a helyi kkv-k és közösségek erősítésével, zöld munkahelyteremtéssel ill. átképzésekkel. Ezek megvalósításához uniós forrásokra is szükség van: a 2030-ig szóló időszakban a Helyreállítási Terv és egyes Operatív Programok (KEHOP Plusz, TOP Plusz, GINOP Plusz). Ezeket tartalmilag 2022 végén fogadta el az Európai Bizottság, így megvalósításuk 2023-ban elkezdődhet.

BAZ, Heves és Baranya megye, mint ún. karbon-intenzív megyék, melyeket a tervezett szénkivezetés hangsúlyosan érint mind gazdasági, mind pedig társadalmi szempontból, az ún. Igazságos Átmenet Alapból további támogatást kapnak az EU-tól, hogy az átállás gördülékenyebben történhessen, és a régió mielőbb felzárkózzon. Ennek intézkedési terveként készültek a Területi Igazságos Átmeneti Tervek (TIÁT), az adott megyére vonatkozóan, mint a KEHOP Plusz mellékletei¹. Jelen anyagunkban is erre a 3 megyére összpontosítunk, mert az átállás csak akkor lehet a gyakorlatban is valóban igazságos, ha a szénkivezetés által érintett gazdasági és társadalmi szereplők mindegyike egyenlő mértékben birtokában van a támogatások körüli információknak. Az energiaátmenetet ugyanis veszélyeztetheti, ha azon szereplők, melyek társadalmi-gazdasági helyzetük, erőforrásaik-készségeik vagy kapcsolatrendszerük révén jobban informáltak, nagyobb arányban juthatnak hozzá a támogatásokhoz, mint azok a szereplők, akik ebből a szempontból hátrányosabb helyzetből indulnak.

Anyagunkban azt járjuk körbe, hogyan építhetik energiaátmeneti kapacitásukat a helyi önkormányzatok, hatóságok és hogyan növelhetik az energiaátmenet helyi társadalmi elfogadottságát. Elsődlegesen az átállás által érintett 3 megyében lévő helyi önkormányzatokra és hatóságokra, másodlagosan pedig a civil közösségeikre kívánjuk helyezni a hangsúlyt, mivel miközben jelentősen érintettek az átállásban, és a területi tervek pályázatait egyik fő kedvezményezettjei, a nagyvállalatokhoz képest hátrányosabb helyzetben lehetnek.

2. Helyzetértékelés - Az energiaátmenethez szükséges humán/foglalkoztatási és szakmai/energetikai kapacitások építése és az energiaátmenet elfogadottsága

Az energiaátmenet a 3 megyében összesen több mint 20 ezer főt érint (közvetlen és közvetett módon). Heves megyében 2030-ig 5800 munkavállalót érint, ebből kb. 4000 főt a Mátrai Erőművel (MERT) közvetlenül vagy közvetetten kapcsolatban. BAZ megyében 2030-ig 9007 munkahely lehet érintett (autóiparban dolgozókat nem számítva kb. 5600 fő), az energiaátmenet kapcsán kb. 5560 fő átképzése válik szükségessé. Baranya megye ipara nagymértékben függ az energiaintenzív iparágaktól, kiemelten a cement- és mészgyártástól, itt 3200 főt érint az átmenet és 2800 fő átképzése válhat szükségessé. Lakossági

¹ Magyar kormány, a [KEHOP Plusz mellékletei](#), kormányzati pályázati weboldal, elérve 2022.december 10.

szempontból az energiaátmenet – főleg Heves és BAZ megyékben – összesen 100 ezer lignittel tüzelő háztartást érint.

A humán/foglalkoztatási kapacitások építését nehezíti a szakképzési rendszer 2022-es átalakítása: alapszakmák kizárólag a szakképzési centrumok tagintézményeiben szerezhetőek meg; a képzési idő alapvetően hosszabbodott és a rendszer központosított. Eközben a 3 megyében az országos átlagnál magasabb a munkanélküliség, a tartós álláskeresők száma; az elvándorlás, a helyi infrastruktúra viszonylagos fejletlensége és a munkavállalók digitális alulképzettsége tovább nehezíti az átképzéseket. E hátrányos helyzet indokolná, hogy a munkavállalók átképzése diverz, helyben meghatározott, egyedi cselekvési tervek mentén, egyénre szabott módon történhessen, azaz rugalmasabb módon, mint azt a jelen szakképzési rendszer nyújtana.

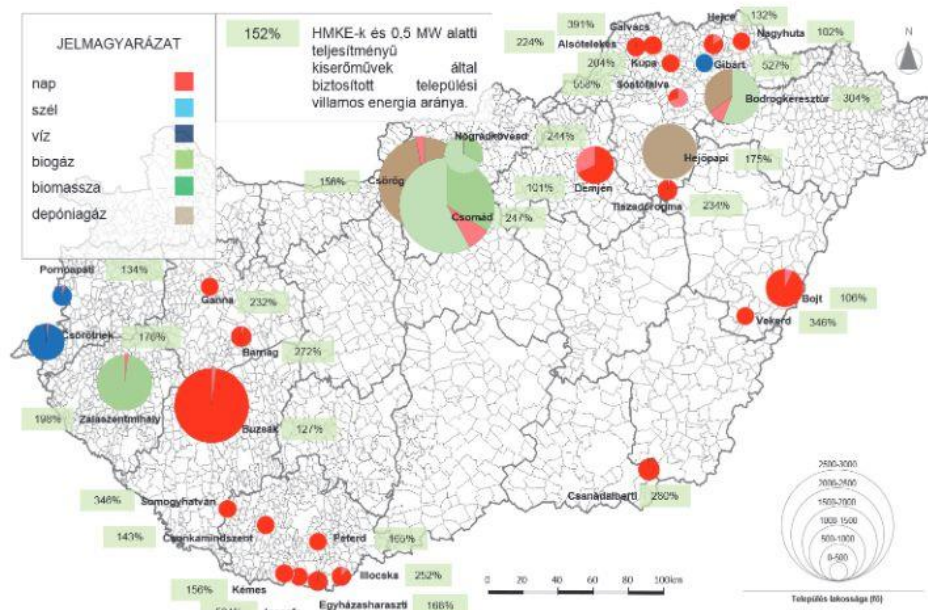
Ugyanakkor a jelenlegi központosított, rugalmatlan energia- és foglalkoztatási rendszerben is történtek kísérletek az energiaátmenet kapacitás építésére, növelésére, az energiaátmenet társadalmi elfogadottságának növelésére.

- Magában a területi tervek folyamatában (TIÁT), a KPMG ill. az ITM által szervezett, az érintett feleket meghívó műhelytalálkozók, konferenciák megismertették az igazságos átmenet folyamatát 2021-22 folyamán. A folyamatban résztvevő partnerként vet részt a MTVSZ is; közepesként értékelhető ezen tájékoztató és egyeztetési folyamatok hatásossága.
- Például a Miskolci Egyetemen működő Területi Innovációs Platform, a Megyei Foglalkoztatási Paktum segítségével a helyi vállalatokkal információ csere a jelenlegi és jövőbeli készségigényekről.
- Szakmai civil szervezetek által szervezett tájékoztató és kapacitásépítő rendezvények: pl. szénkivezetés műhelyek, tanulmány (Energiaklub) és településfejlesztési csomag és azon belül az Útmutató. Hasonlóan érdemes az MTVSZ Szénkivezetés programja keretében készült praktikus anyagokat tanulmányozni a www.mtvsz.hu/szenkivezetes oldalon, például a munkaerő-piaci elemzést.
- Megyei és helyi szintű, energiaátmenetet elősegítő akciótervek, intézkedések végrehajtása kapcsán tett kapacitásépítés: a legtöbb esetben rendelkezésre állnak megyei foglalkoztatási, szakosodási, területfejlesztési ill. klíma-energia stratégiák, ill. helyi tervek pl. SECAP; ezek végrehajtása, végrehajthatósága azonban tartalmi és formai kihívásokkal terhelt, pláne a rezsicsökkentés csökkentése és a nemzeti energia veszélyhelyzeti akcióterv nyomán súlyosbodó pénzügyi- és kapacitásbeli helyzetű helyi önkormányzatok, hatóságok esetében. Az energiaátmenetet is érintő EU-s források utalásának jelenleg is érvényben levő felfüggesztése is tényező maradt.
- Az energiaátmenet társadalmi elfogadottsága az elmúlt években, több országos felmérés alapján alapvetően megfelelő volt, a rezsicsökkentés fogta vissza. Azonban – különösen a 3 megyében - a 2022. júliusában kihirdetett magyar energiavészhelyzeti intézkedési terv zavart idézett elő, mivel a terv az átmenettel ellentétes irányokat is ösztönöz: a lignit kitermelés fokozását és lakossági felhasználása „visszabővítését” ill. a Mátrai Erőmű elavult lignittüzelésű blokkjainak újranyitását és folyamatos működtetését 2030-ig. Ezt súlyosbította a napelemek áram-betáplálási „átmeneti” stopja, a hálózatfejlesztés eddig való halogatása, a hirtelen és gyakori energiapolitikai és szabályozási (MEKH) változtatások, amelyek az energiaátmenet beruházások tervezését,

kiszámíthatóságát, finanszírozhatóságát megnehezítették. Az egymással ellentétes energiapolitikai jelzések főleg a kisebb, sérülékenyebb önkormányzati és közösségi szereplők körében zavart okoztak és az energiaátmenet társadalmi elfogadottságát, bizalmát rontják.

Az Energiaátmenet index alapján a hazai energiaátmenet csak a 21. az EU-27-en belül, a folyamata és elfogadottsága előtt álló kihívások jól láthatók.

A HMKE-k és a 0,5 MW alatti kiserőművek által önellátó (villamosenergia-túltermelő) települések főbb adatai, 2017
Self-sufficient settlements in Hungary: the combined ratio of small-scale household power plants (SSHPP) and small power plants under 0.5 MW capacity generated renewable electricity in the electricity consumption of settlements

1. ábra. A háztartási kiserőművek (HMKE) és a 0,5 MW alatti kiserőművek által önellátó települések főbb adatai, 2017².

3. Helyi energiaátmenet-kapacitásépítési példák, tanulságok

Energiahatékonysággal, épület-felújításokkal kapcsolatos kapacitások építése. A Magyar Energiahatékonysági Intézet (MEHI) által létrehozott egyablakos RenoPontok jó példák, amelyek a helyi önkormányzattal együttműködésben a lakóépületek energetikai felújításához való komplex tanácsadást segítik. A beruházást végigkísérő energetikai és pénzügyi tanácsadáshoz, tudásbázishoz való helyi hozzáférés biztosítása alapvetően fontos a kapacitásépítéshez. A szakmai anyagok összefoglalói publikusan elérhetők³. Az önkormányzati rezsikiadások csökkenthetősége ügyében is történtek fejlemények⁴ 2022 őszén.

² Kulcsár Balázs, [A megújuló forrásból származó villamos energia önellátási és exportlehetőségei a magyarországi településeken](#), 18.o., közzétéve 2020. július 24.

³ MEHI, [Energiahatékonysági épületfelújítással kapcsolatos anyagaink](#), MEHI, elérve 2022. december 10.

⁴ MEHI hírek, [‘Rezsiharc – egy ügyben fellélegezhetnek az önkormányzatok’](#), MEHI, elérve 2022. december 3.

További településfejlesztési és kapacitásépítési hazai példák⁵, illetve a Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség (MÉSZ) Klímasztár programja⁶ is alapvetően az energiaátmenetben élen járó településeket díjazza, népszerűsíti.

A távfűtésben a megújuló részarány növelése (földhő, biomassa), leginkább uniós források igénybevételével számos városban tette tisztábbá a levegőt, csökkentette a fosszilis (import)-függést és jelentett olcsóbb, biztonságos energiaellátást. A rezsicsökkentés majd annak kivezetése/reformja, a MEKH általi magas áron való gázár-fixálás és a beígért kompenzációk ugyanakkor nehéz helyzetbe hozták a működtetőket ill. további fejlesztést, zöldítést tervezőket. Miskolcon 2018-ban értékeltük az elért eredményeket és terveket⁷; azóta számos fordulat történt, tanulságokkal⁸.

A Szegeden⁹ működő geotermikus távhő projekt nemcsak az önkormányzatot, hanem a helyi nagy- és kisvállalatokat is együttműködésre ösztönözte, a sikerhez pedig szükség volt a lakosság széleskörű tájékoztatására is. Jelenleg Szeged távhős épületállományát (27 ezer háztartás, 400+ középület) közel 50%-ban geotermikus energiával fűtik, kiváltva ezzel a gázt. A távfűtés zöldítése¹⁰ példái mellett érdemes a minta kistelepülések megújuló energia alapú falufűtő rendszereit tanulmányozni, ld. Pornóapáti, Szarvas¹¹ stb.

Napelemes rendszerek. A földre telepített, jellemzően zöldmezős naperóművek mérete a 0,5MW-tól már a több 10 MW-os nagyságot is eléri, megtérülésüket korábban az állam által garantált átvételi árak biztosították (KÁT, METÁR), de a mai magas energiaárak mellett pedig már piaci alapon is megtérülő beruházások (lennének, ha maradt volna szabad hálózati kapacitás.) Jelenleg a magas piaci áramárak miatt megfordult a támogatás iránya, az állami támogatási rendszerből kilépő vagy oda be sem lépő naperóművek tulajdonosainak az extraprofitjukat be kell fizetni a rezsivédelmi alapba. Ugyanakkor jól látható, hogy energiaközösségekben és megújuló energiában látják az energiaválságból és rezsikiadásokból a kiutat az önkormányzatok¹² Az MTVSZ számos javaslatot tett a napelemes pályázatok megreformálásához.¹³

Közösségi energia és kapacitásépítés. Ahogyan több hazai stratégia is említi (NES: minden járásban legalább egy energiaközösség alakuljon 2030-ra), a megújuló energia közösségek jelentős szerepet játszhatnak a helyi önkormányzatok, közösségek energiaátmenetében és az ahhoz szükséges kapacitások

⁵ Győri Kata, Pej Zsófia, Magyar László: Energiaklub oktatóanyag, '[Útmutató hazai önkormányzatok jó gyakorlatai klímatudatos településfejlesztéshez](#)', Energiaklub, 2022. április, elérve 2022. december 3.

⁶ Éghajlatvédelmi Szövetség (MÉSZ), '[Klímasztár program](#)', MÉSZ, elérve 2022. december 3.

⁷ MTVSZ blog, '[Miskolc tiszta fűtésű várossá válhat – megnéztük, hogyan](#)', MTVSZ, 2018.04.13, elérve 2022. december 3.

⁸ Index.hu, '[Miskolc levágta az aranytojást tojó tyúkját, közel a csőd](#)', Index.hu, elérve 2022. december 3.

⁹ CEE Bankwatch és MTVSZ, '[Főhet a fejünk Magyarország és Szlovákia távfűtésének jövője miatt?](#)', CEE Bankwatch és MTVSZ, 2022. szeptember 1., elérve 2022. december 3.

¹⁰ Innoteka.hu, '[A távfűtésben nagy a zöld energiára való átállás lehetősége](#)', Innoteka.hu, elérve 2022. december 3.

¹¹ 4MMediaHU Youtube videó, '[Pornóapáti – a távfűtéses falu](#)', elérve 2022. december 3. Energiaklub: Energiabox hvgblog, '[Szarvas, ahol a napsütéshez geotermikus energia is jár](#)', Energiabox, elérve 2022. december 3.

¹² MNNSZ, '[Energiaközösségekben és megújuló energiában látják az energiaválságból és rezsikiadásokból a kiutat az önkormányzatok](#)', MNNSZ.hu, elérve 2022. december 3.

¹³ MTVSZ, '[Az MTVSZ javaslatai a lakossági napelemes pályázatok sikerességéhez](#)', MTVSZ.hu, 2022. szeptember, elérve 2022. december 3.

építésében.¹⁴ Lényege, hogy állampolgárok, helyi önkormányzatok és kisvállalkozások közösségbe szerveződve, kiszolgáltatott fogyasztóiból az energiapiac új szereplőivé válva elősegítik a biztonságos és tiszta energiaellátásra való átállást, az így létrejövő megtakarítás, haszon pedig a helyi közösségen belül marad, gazdasági, társadalmi, környezeti előnyöket biztosítva.

Az energiaközösség elsősorban szervezeti koncepció, jogi formája három alapelven nyugszik:

- Magánfogyasztók, önkormányzatok és/vagy kis- és középvállalkozások (kkv-k) tulajdonában és ellenőrzése alatt áll. Általában demokratikus irányítási mechanizmus útján ellenőrzik.
- Nyitott, és garantálja az önkéntes részvételt. Minden érdeklődő előtt nyitott, minden tag hasonló irányítási jogokat élvez.
- Elsődleges célja a pénzügyi nyereség helyett a társadalmi és környezeti előnyök elérése. Az állami támogatásokra vonatkozó friss EU-s szabályok lehetővé teszik a megújulóenergia-közösségek kiemelt támogatását.

Városi és vidéki energiaközösségek szervezésének elősegítése. Az Európai Bizottság két kezdeményezése kínál szakmai támogatást a városi, illetve a vidéki energiaközösségek számára, helyi kapacitásépítéshez és megújulóenergia-beruházások létrehozásában. A programok hazai szakmai partnere a Magyar Természetvédők Szövetsége, amely a Szolidáris Gazdaság Központtal közösen közösségi energia mintaprojekten is dolgozik, így a gyakorlati tapasztalatokat is meg tud osztani a technikai segítségnyújtás során.

A súlyosbodó energiaválság közepette átmenetileg nincs lehetőség naperőművek vagy szélőművek hálózatra csatlakozására, de a 2023-as év kiváló lehetőség arra, hogy a helyi közösségek felkészüljenek 2024-re, amikor már remélhetőleg lehetővé válik és gazdaságilag is kifizetődő lesz a helyben termelt megújuló energiát közösen termelni, tárolni, megosztani vagy fogyasztani.

A városi energiaközösségek elindulását támogatja az Energiaközösségek Tárháza (Energy Communities Repository), míg a vidéki energiaközösségek számára a Vidéki Energiaközösségek Tanácsadó Hálózata (Rural Energy Communities Advisory Hub) kínál segítséget, amelyre 2022 év végéig pályázhatnak a magyarul is elérhető online felületen. Az Európai Bizottság tervei szerint a 2023 végén záruló kísérleti időszak tanulságait összefoglalva dolgozzák ki a hosszabb távú támogatási rendszert, amely kiszámítható módon segítheti az energiaközösségek elindulását és további fejlődését; az MTVSZ is népszerűsíti¹⁵.

Társasház energiaközösséggé alakítása – Veszprém. A társasház az 1980-as éve közepén, paneltechnológiával épült. 7 emeletes 72 lakásból áll. Három pályázat és a korszerűsítések eredményeiből megtakarított pénzeszegekből, mintegy 140 millió forint ráfordítással jutottak el egy viszonylag gazdaságosan működtethető, korszerű igényeknek is megfelelő energiaközösséggé. Használt energiatermelési technológiák: homlokzatszigetelés, nyílászárócseré, kondenzációs kazánok, napelemek, napkollektor (84db, 250Wp), hőszivattyú (kiépítése folyamatban), tetőkert, automata öntözőrendszer, összehangolt digitális vezérlőrendszer, vagyonvédelmi kamerarendszer, led-izzós kültéri világítás. További

¹⁴ Takácsné Papp Adrienn, Horváth Ágnes, Miskolci Egyetem, 'Közösségi energia, mint az energiaátmenet egy lehetséges eszköze', *Évf. 11 szám 2 (2021): Multidiszciplináris Tudományok - A Miskolci Egyetem intelligens szakosodást segítő intézményfejlesztéséhez kapcsolódó különszám*, elérve 2022. december 3.

¹⁵ MTVSZ, 'Technikai segítségnyújtásra-pályázhatnak-év-végéig-az-induló-hazai-energiaközösségek', *MTVSZ.hu*, elérve 2022. december 3.

információk és közérthető szakmai anyagok közösségi energia témában az MTVSZ Közösségi Energia programoldalán¹⁶.

Folyamatok, platformok. Az Egyensúly Intézet, a Magyar Önkormányzatok Szövetsége, a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége és a Budapesti Önkormányzatok Szövetsége Energiaügyi Kerekasztal néven szakmai egyeztetéssorozatot indított¹⁷. Célja, hogy feltárja az energiaválság kapcsán a hazai önkormányzatokat a következő hónapokban és években érintő legfontosabb kihívásokat, szakpolitikai beavatkozási pontokat, és kapacitásokat építő megoldási javaslatokat tegyen, amelyekkel az energiaátmenet előrevihető.

Közép- és kelet-európai példák, tanulságok a RegENERate projekt kapcsán itt olvasható.¹⁸

4. Következtetések: Az energiaátmenet kapacitásépítése valóban segít az energiabiztonság növelésében és a hazai klíma- és energiapolitikai célok elérésében

A Mátrai Erőmű Magyarország éves szén-dioxid kibocsátásának 10-14%-át, az energiaipar kibocsátásainak felét adja, a Baranya megyei cementipar pedig szintén az egyik legjelentősebb kibocsátó az országban, ezért az ezekkel kapcsolatos energiaátállási törekvések mind jelentősen segítik Magyarország klímavállalásainak teljesítését. Részletesebb elemzéseink olvashatók.¹⁹

Az Igazságos Átmenettel kapcsolatos információátadást, tájékoztatást és pályázást segítő regionális tanácsadó központok felállítása olyan kapacitásépítési elem, mely nagyban hozzájárulna a pályázás minél szélesebb körben történő elősegítéséhez és a projektek sikeres kivitelezését is növelné azok tervezésekor és végrehajtásakor nyújtott segítségnyújtás által. A regionális tanácsadó központok által a régiót gazdasági és társadalmi szinten is hangsúlyosan meghatározó szereplők (pl. önkormányzatok) jobban bevonódhatnak az Igazságos Átmenet folyamatába, elősegítve az érintett helyi szereplőket bevonó, jól megtervezett és kivitelezett energiaátmeneti ill. zöld gazdaságfejlesztési projekteket.

Az energiaátmenet sikerességéhez fontos a helyi szereplők, lakosság részéről az energiaátmenetet koordináló intézményekbe vethető bizalom. Ehhez szükséges, hogy a helyi szereplők időben és érdemben bele tudjanak szólni a TIÁT megvalósítási és pályázati folyamatba is, és a vállalati nagyprojektek helyett olyan kisebb, helyi szereplők által irányított, demonstratív, akár pilot projektek induljanak be, amelyek esetenként előfelmerés- és erőforrásigényesebbek, de a helyi szereplők energiaátmenethez kötődését megalapozzák.

Az átállás hangsúlyos eleme, hogy zöld munkahelyek jöjjenek létre. Ahogyan azt az Energiaklub civil szervezet is megfogalmazta: “Annak érdekében, hogy a szénkivezetés során a helyi társadalmak érdekei minél inkább előtérbe kerüljenek, kiemelt jelentőségű a hatóságok tervezési és döntéshozatali szerepe”. Ezért úgy látjuk, hogy ezen szervek és a kkv-k tájékoztatásával és a pályázásra való felkészítéssel jelentősen

¹⁶ MTVSZ.hu, ‘www.mtvosz.hu/energiafordulat’, MTVSZ, elérve 2022. december 3.

¹⁷ Egyensúly Intézet, ‘[Nemzeti Energiaügyi Kerekasztalt indítottunk](http://Nemzeti.Energiaugyi.Kerekasztalt.inditottunk)’, Egyensulyintezet.hu, elérve 2022. december 3.

¹⁸ CEE Bankwatch.org, ‘[RegENERate – Mobilising regions for energetic re-development and transformative-NECPs projekt](http://RegENERate-Mobilising.regions.for.energetic.re-development.and.transformative-NECPs.projekt)’, Bankwatch.org, elérve 2022. december 3.

¹⁹ MTVSZ.hu, ‘www.mtvosz.hu/energiafordulat’, MTVSZ, elérve 2022. december 3.

növelhető az Igazságos Átmeneti Tervek társadalmi és gazdasági szempontból is kiegyensúlyozott kivitelezése.

5. Javaslato – elsősorban a 3 karbon-intenzív megye energiaátmenetéhez

Országos döntéshozók, minisztérium:

- Erősítsék meg az arra vonatkozó elköteleződésüket, hogy folytatják és véghez viszik a Mátrai Erőmű dekarbonizációját (azaz a megújuló energiaforrások hasznosítására vonatkozó beruházásokat és a rekultivációt, a régi lignites blokkokat pedig ne indítsák újra), továbbá a három karbon-intenzív megyében az igazságos átmeneti terveket mielőbb kezdjék megvalósítani.
- Az Igazságos Átmenet során biztosítani kell, hogy ne a versenyelőnyrel rendelkező nagyvállalatok vigyék el a támogatások nagy részét, hanem a helyi közösségek, önkormányzatok, kkv-k részesüljenek elsősorban belőlük. Kellő tájékoztatásuk és bevonásuk eszköze lehet a regionális/megyei tanácsadó központok ill. fejlesztési ügynöksége kapacitásépítése, ill. a KEHOP MB és más fenti platformok.
- A KEHOP Plusz tartalmilag elfogadásra került az Európai Bizottság által, kezdjék meg a 3 megye helyi TIÁT-ban érintett szereplőit képviselő delegáltakkal bővíteni a Monitoring Bizottságot és a pályázati felhívások tervezésébe, véleményezésébe vonják be őket mihamarabb.
- A lakosság, önkormányzatok szénfüggőségének csökkenése és az energiaátmenet segítése érdekében egy országos, hosszú távú komplex energetikai felújítás támogatási program elindítását javasoljuk, plusz forrásokkal a három szénintenzív megyében. Ennek részeként az alacsony jövedelműeket differenciáltan, nagyobb támogatási intenzitással kell segíteni az MTVSZ szakértői szerint. Ahhoz, hogy az átmenet méltányos legyen, a Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Baranya megyéket érintő tervek fő kedvezményezettjei a helyi közép- és kisvállalkozások, önkormányzatok, helyi közösségek, civilszervezetek, illetve a zöldgazdaságra átképzendő dolgozók kell legyenek.
- A döntéshozók figyelmébe ajánljuk az uniósforrások – Helyreállítási Terv és Operatív Programok - energiaátmenet szempontú MTVSZ értékelése 2022 nyári-ősz²⁰ és 2022. decemberi javaslatait.²¹

Megyei/helyi hatóságok, önkormányzatok:

- A különféle energiaátmeneti és igazságos átmeneti platformokban aktív részvétel, érdemi társadalmi – partnerségi részvétel kiharcolása (pl. regionális területi innovatív platformok, nemzeti és megyei klíma és energia stratégiák tervezése és végrehajtása, Operatív Programok, kiemelten a KEHOP Plusz Monitoring Bizottságába delegálás, Szénrégió Bizottsága stb.)
- TIÁT megvalósításra 22: a pályázati felhívások kialakításában, véleményezésében, tervezésében és megvalósításában, helyi koordinálásban aktív szerep. A helyi önkormányzatok, hatóságok

²⁰ MTVSZ.hu, ' [MTVSZ Energiaátmenet háttéranyag, 2022. június-szeptember](https://www.mtvsz.hu/uploads/files/MTVSZ-koltesiterv-hatteranyag-2022dec20PRhoz.pdf)<https://www.mtvsz.hu/uploads/files/MTVSZ-koltesiterv-hatteranyag-2022dec20PRhoz.pdf> ', MTVSZ, elérve: 2022. december 3.

²¹ MTVSZ.hu, ' [A Helyreállítási Terv \(HET\) és az OP-k energiaátmenet szempontú értékelése, 2022 december](#) ', MTVSZ, elérve: 2022. december 3.

²² MTVSZ.hu, ' [Uniós pénzek elvesztésével járhat a szénalapú energiatermelés fokozása](#) ', MTVSZ.hu, elérve: 2022. december 3.

tájékozottsága, elkötelezettsége nőjön az igazságos átmenettel kapcsolatban, elősegítve ezáltal regionális szerepvállalásukat az energiaátmenetben, növelve hajlandóságukat a támogatásra való pályázás terén. Ahhoz, hogy az országos klímacélok hatékonyabban teljesüljenek, többféle gazdasági szereplőnek a bevonása szükséges ezekbe, melyek különböző szinteken (kkv, önkormányzat, nagyvállalat stb.) vesznek részt az energiaátmenetet érintő projektek megvalósításában.

- Fontosnak tartjuk továbbá a helyi fiatal közösségek 23 tényleges, gyakorlatias bevonását is mind a tervezésbe, mind a kivitelezésbe, mivel ezáltal a társadalom számára egy fiatal, megújuló energiaátállásban tapasztalatot szerzett új szakértői réteg kialakítását segítjük elő, ami elengedhetetlen a jövő energiaválságainak elkerülése érdekében.

Funded by

'The RegENERate project has received funding from the LIFE Programme of the European Union.'

**CEE Bankwatch
Network**

Az Európai Unió finanszírozásával készült. A kifejtett nézetek és vélemények kizárólag a szerzők felelőssége, és nem feltétlenül tükrözik az Európai Unió vagy a támogatást nyújtó hatóság a CINEA véleményét.

Supported by:

on the basis of a decision
by the German Bundestag

Ez a projekt a Német Szövetségi Gazdasági és Éghajlatügyi Minisztérium (BMWK) Európai Éghajlatvédelmi Kezdeményezésének (EUKI) része. Az ebben a tanulmányban kifejtett véleményekért kizárólag a szerzők felelősek, és nem feltétlenül tükrözik a Szövetségi Gazdasági és Éghajlatügyi Minisztérium (BMWK) nézeteit.

²³ MTVSZ.hu, 'Tájékoztató az igazságos átmenet előrehaladásáról - ifjúsági csoportok értékelése: [Magyarországi fejezet.](#)', MTVSZ.hu, 2022 október, elérve 2022. december 10.

CEE Bankwatch: '[Youth Engagement in Just Transition - English version](#)', [www.just-transition.info](#), 2022 október, elérve 2022. december 4.